

Euroopan kuntarakenne uudistuu – miten Suomessa?

Keskustelu kuntarakenteen uudistamisesta palvelutarjonnan turvaamiseksi ja kuntatalouden tehostamiseksi ei ole ainoastaan suomalainen ilmiö. Kansainvälisessä keskustelussa taloudellisen tuloksellisuuden rinnalle asetetaan lähipalvelujen turvaaminen sekä paikallisen päätösvallan säilyttäminen. Kansainvälisesti pohjoismainen lähidemokratia ei ole mikään itsestään selvyys ja se onkin usein asetettu uudistusten lähtökohdaksi. Onko taloudellinen tehokkuus ja paikallinen vaikuttaminen mahdollista yhdistää toimivaksi kokonaisuudeksi? Joka tapauksessa Euroopan mailla on samantyyppiset ongelmat ja keskustelua kuntajaotuksen uudistamisesta käydään vilkkaasti esimerkiksi Saksassa ja Tanskassa.

Jälleenyhdistyneessä Saksassa talousvaikeuksiin ajautunut liittovaltio joutuu etsimään uusia lääkkeitä talousongelmien ratkaisemiseksi. Tässä yhdeksi pelivälineeksi on nostettu aluehallinnon ja kuntajaotuksen muuttaminen. Keinoina esitetään tutunoloisesti julkisen ja yksityisen sektorin kehittyvää yhteistyötä sekä kolmannen sektorin mukaantuloa. Tulokset ovat toistaiseksi jääneet juhlapuheiden asteelle, sillä julkishallinnolla ei joko ole ollut taitoa tai tahtoa aidon vuoropuhelun käynnistämiseen ja muutosten läpiviemiseen. Ymmärrettävästi julkisen sektorin työpaikkojen turvaaminen on haluttu asettaa etusijalle ja samalla turvata olemassa olevia etuja ja valtaa päätöksentekijöille. Tämä on luonnollista varsinkin tilanteissa, jossa merkittävä osan kunnan työntekijöistä on samalla luottamushenkilöitä.

Paljon käytännönläheisemmän mallin tarjoaa Tanska, jonka nykyisen porvarihallituksen hallinnonrakennemuutostavoitteita on rajalinjalla tarkasteltu jo aiemmin. Nyt asiassa ollaan pääsemässä sanoista tekoihin, sillä asiaa pohtinut rakennetoimikunta jätti tammikuun alussa oman mietintönsä. Hallinnon rakenteen

uudistamisessa keskustellaan monista muistakin asioista (mm. ammatillisten rajoitusten laajuudesta, Kööpenhaminan erityiskohtelusta jne.), mutta päähuomion on saanut kuntarakenteen uudistaminen. Pääministeri **Anders Fogh Rasmussen** on ilmoittanut että parin kuukauden harkinta-ajan jälkeen hallitus tulee – vielä ennen kesää – tekemään ehdotuksensa uudeksi kunta- ja aluehallintorakenteeksi.

Uudistuksen tarpeesta vallitsee Tanskassa laaja poliittinen yksimielisyys, vaikka lopullisen ratkaisumallin puolesta ei vielä olekaan liputettu. Komitean mallissa esitetään kaikkiaan kuusi vaihtoehtoista hallintomallia, mutta jo nyt näyttää selvältä, että sekä kuntien että kuntainliittojen (*amt*) määrä tulee oleellisesti vähenemään. Nykyisin maassa on 13 amtia, joiden pääsääntöisinä tehtävinä on sairaanhoidosta, lukioista ja tiestöstä vastaaminen. Niillä on myös oma verotusoikeus ja suorilla vaaleilla valittu maakuntaneuvosto. Arvioissa amtien tulevaksi lukumääräksi on arvioitu 3–7. Kuntien ja maakunnan yhdistämistä on nyt parin vuoden ajan kokeiltu Bornholmin saarella.

Useimmiten julkisuudessa esillä olleet arviot esittävät kuntamäärän supistumista nykyisestä 270:stä noin sataan. Eräs selvityksen mielenkiintoisista kohdista koskee optimaalisen kuntakoon määrittämistä. Selvityksen mukaan kuntakoon tulee olla vähintään 20 000 asukasta, jotta kunta pystyy turvaamaan nykyiset palvelut. Palvelujen kehittäminen edellyttää minimissään 30 000 asukkaan kuntakokoa. Tämänkokoisille kunnille voitaisiin komitean mielestä siirtää nykyisten amtien tehtäviä. Erityisen tyytyväisiä onkin oltu juuri sairaanhoidon kustannustehokkuuteen.

Komitean enemmistön mielestä uusi kuntarakennemalli tulisi rakentaa pienempiä kuntia yhdistämällä vähintään 30 000 asukkaan yksiköiksi. Tämä malli on myös katukeskustelujen perusteella todennäköisin lopputulos.

Tanskan kuntamallit ideaalikunnaksi

ovat Suomen kannalta mielenkiintoisia kahdessa mielessä. Kooltaan maat ovat hyvin vertailukelpoisia, sillä asukasluvultaan ne ovat lähes saman suuruisia (Suomi on tosin pinta-alaltaan noin kahdeksan kertaa suurempi). Toiseksi mietintö tukee meillä aiemmin esitettyjä käsityksiä siitä, että 20 000 – 25 000 asukkaan kunnat – keskimäärin – pystyvät tarjoamaan palvelut parhaalla hinta/laatusuhteella. Suurissa kunnissa mittakaavaetu näyttää hukkuvan hallinnon sisäiseen kitkaan. Samalla päätöksenteko siirtyy kauemmaksi kuntalaisista.

Tulee olemaan mielenkiintoista seurata selvitysmies **Jussi-Pekka Alasen** ehdotuksia pääkaupunkiseudun kehittämiseksi suhteessa viimeaikaiseen eurooppalaiseen kehitykseen.

MARKKU VILLIKKA
markku.villikka@fig.net